

Ryodacit kóty Valenčica, ktorý je extruzívnou faciou opísaného vulkanizmu, je sivoružovkastej až fialkastej farby. Je fluidálny, so striedaním sivých a ružovofialových prúžkov milimetrového radu.

Štruktúra horniny je hemikryštalická s hyalopiliticko-trachytickým vývojom základnej hmoty. Porfyrické výrastlice tvorí plagioklas, hyperstén a kremeň, základnú hmotu vulkanické sklo, v ktorom sú drobné lišty plagioklasov, obtekajúce porfyrické výrastlice. Prítomný je aj magnetit.

Podľa M. Kaličiaka (1971) plagioklas zastupuje oligoklas až andezín veľkosti okolo 1,0 mm, hyperstén je idiomorfný až hypidiomorfný, stĺpčekovitý, so slabým pleochroizmom a s priemernou veľkosťou 0,6 mm.

Chemické zloženie horniny: SiO_2 69,06, TiO_2 0,29, Al_2O_3 15,93, Fe_2O_3 2,04, FeO 0,28, MnO 0,02, MgO 0,08, CaO 2,59, Na_2O 3,13, K_2O 2,80, P_2O_5 0,07, SO_3 st., S 1,14, strata žiňaním 3,17, súčet 100,60 (M. Kaličiak 1973).

M. Kuthan (1948) a J. Šalát (1955) pokladajú tieto horniny za latit.

5. Zamutov — pyroxenické andezity

Kameňolom 2 km západne od západného okraja obce

(J. Tözsér)

Spodnú časť vulkanických polí medzi Banským a Zamutovom smerom do Bustovej doliny budujú čerstvé jemno- až strednozrnné, tmavosivé až čierne, niekedy hnedasté pyroxenické andezity s lavicovitou a blokovitou odlučnosťou. V úplnej prevahe sú pyroklastické (najmä hruboklastické) fácie týchto andezitov, v nevelkej miere sa na stavbe tohto územia zúčastňujú aj lávové prúdy spomínaných andezitov. Efúzívne a explozívne fácie predmetných pyroxenických andezitov budujú komplex Ošvárskej, spodnej vulkanickej etáže Slanského pohoria. Komplex Ošvárskej sa v tomto území vyčleňuje na základe toho, že v jeho nadloží vystupujú na niekoľkých miestach limnokvarcity, ktoré pokladáme za súčasť červenického vulkanosedimentárneho súvrstvia (ekvivalent sejkovského uhľonosného súvrstvia v podvihorlatskej panve), ktorý, ako to vychodí z predchádzajúceho textu (pozri lokalitu 1), rozdeľuje posarmatský andezitový vulkanizmus do dvoch vulkanických etáží.

Vulkanické centrá komplexu Ošvárska nemožno jednoznačne identifikovať, pretože jeho prevažnú časť prikrývajú mladšie vulkanity. Súdiac podľa granulometrie pyroklastík a rozšírenia komplexu, sa dá predpokladať, že vulkanické centrá tohto vulkanizmu boli kontrolované pozdĺžnymi zlomovými líniami.

Podľa M. Kaličiaka (1971) je štruktúra andezitov hemikryštalická až hyalopilitická a trachytická.

Porfyrické výrastlice (20–40 % hmoty horniny) tvorí tabuľkovitý, zriedkavejšie stĺpčekovitý plagioklas (andezín až labradorit). Ich priemerná veľkosť je okolo 0,8 mm.

Pyroxény zastupuje najmä hyperstén, sporadicky diopsid až augit. Majú stĺpčekovitý tvar, idiomorfne až hypidiomorfné obmedzený, veľkosť od 0,6 do 1 mm, sporadicky i nad 2 mm. Časté sú v nich uzavreniny drobných jedincov magnetitu a apatitu.

Základnú hmotu tvorí vulkanické sklo, v ktorom je veľké množstvo drobných plagioklasov, pyroxénov a magnetitu, ktoré obtekajú porfyrické výrastlice.

Andezity majú takéto chemické zloženie (váhové percentá): SiO₂ 59,12, TiO₂ 0,88, Al₂O₃ 16,11, Fe₂O₃ 2,67, FeO 3,77, MnO 0,08, MgO 3,64, CaO 7,35, Na₂O 2,50, K₂O 1,96, P₂O₅ 0,10, SO₃ 0,01, H₂O⁺ 1,14, H₂O⁻ —, str. žih. 0,75, suma 99,33 (J. T ö z s é r 1972).

6. Vechec — pyroxenické andezity

Kameňolom pri ceste Vranov — Banské, 2,5 km juhozápadne od obce Vechec (J. T ö z s é r)

Na stavbe spodnej vulkanickej etáže Slanského pohoria sa okrem lávových prúdov a pyroklastík pyroxenických andezitov zúčastňujú aj ojedinelé subvulkanické telesá.

Jedným z nich je domatické teleso pyroxenických andezitov, ktoré tvorí nápadnú vyvýšeninu Vechec. Má približne kruhovitý prierez (priemer telesa je okolo 500 m) a vystupuje 145 m nad okolie. O subvulkanickom charaktere telesa niet pochyb. Svedčí o tom tvar telesa, absencia explozívnych vulkanických fácií a dokonale vyvinutá stĺpcovitá odlučnosť tvaru obráteného vejára. Odlučnosť je strmá, miestami až vertikálna, stĺpce majú zvyčajne nepravidelný päťuholníkový prierez a mocnosť až do 1 m. Miestami, najmä na okrajoch telesa, prechádza stĺpcovitá odlučnosť do nepravidelnej, balvanovitej.

Po okrajoch telesa vystupujú mladšie pelitické, niekedy slabo piesčité sedimenty neogénnej molasy. Teleso budujú sivé, tmavosivé, niekedy modrasté, jemne až stredne porfyrické pyroxenické andezity. Hornina je zvyčajne kompaktná, húževnatá, niekedy drobne pórovitá. Makroskopicky možno pozorovať drobné tabuľky sklense lesklých živcov, tmavé minerály nie sú výrazné alebo ich makroskopicky vôbec nevidieť. Na puklinách a v dutinách vidieť kalcit a aragonit, niekedy aj drobné agregáty brookitu. V okolí puklín miestami pozorovať slabú chloritizáciu a karbonatizáciu.

Hornina má porfyrickú štruktúru s hemikryštalickým vývojom základnej hmoty (L. H o l o v s k á in J. N á v e s ň á k 1973).

Porfyrické výrastlice tvoria 20–25 % hmoty horniny. Zastupujú ich idiomorfné až hypidiomorfné jedince plagioklasov (andezín až labradorit) do 1,2, maximálne do 2 mm. Časté sú zrasty výrastlíc, najmä podľa albitového zákona.

Pyroxény zastupuje hyperstén a augit, pričom ich vzájomný pomer veľmi kolíše. Sú číre, s idiomorfným až hypidiomorfným vývojom.

Základnú hmotu tvorí vulkanické sklo, v ktorom sú drobné jedince plagioklasov, pyroxénov a magnetitu. Základná hmota je miestami slabo chloritizovaná a karbonatizovaná, kalcit a aragonit vyplňa niekedy aj drobné dutinky:

Hornina má takéto chemické zloženie (J. N á v e s ň á k 1973):

	celk. ako												
	SiO ₂	TiO ₂	Al ₂ O ₃	Fe ₂ O ₃	MnO	MgO	CaO	Na ₂ O	K ₂ O	P ₂ O ₅	SO ₃	s. žih.	súčet
1.	56,09	0,79	18,86	6,44	0,15	3,85	8,13	2,42	1,47	0,15	0,10	1,16	99,61
2.	56,92	0,79	18,17	6,36	0,15	3,43	8,41	2,42	1,50	0,16	0,09	1,22	99,64
3.	57,51	0,85	19,96	5,88	0,14	2,82	7,57	2,59	1,70	0,15	0,04	0,82	100,03
4.	56,91	0,79	18,53	6,68	0,14	3,43	8,13	2,59	1,57	0,18	0,13	0,46	99,54
5.	57,30	0,72	18,32	6,91	0,14	4,03	7,88	2,46	1,43	0,15	0,07	0,44	99,85
6.	57,36	0,79	18,46	6,75	0,14	3,85	7,71	2,38	1,47	0,13	0,06	0,85	99,95
7.	55,91	0,79	18,46	6,83	0,08	3,93	7,71	2,38	1,43	0,13	0,05	0,70	99,88
8.	57,39	0,79	18,86	6,52	0,15	3,63	8,41	2,42	1,47	0,14	0,14	1,27	99,71

1–6 — vrty

7–8 — lomová stena

Analyzovalo Laboratórne stredisko Turčianske Teplice, GP Spišská Nová Ves